

SZÁZADVÉG

TÖRÉSVONALAK

A 2015-ös migrációs hullám hatása Svédország politikai berendezkedésére.

TARTALOMJEGYZÉK

1.1. Bevezetés.....	2
1.2. Baloldali egyeduralom	2
1.3. A migráció, mint trauma	4
1.4. Egyensúlyvesztés.....	7
1.5. Jobbratolódás	9
1.6. Összefoglalás	11
1.7. Irodalomjegyzék	13

1.1. Bevezetés

Egy évtizeddel a 2015-ben Európát érintő migrációs krízis kicsúcsosodása után egyértelműen kirajzolódni látszanak azok a politikai következmények, amelyek kapcsán akkor még csak kevesek mertek beszélni. Tekintettel a tömegesen és ellenőrizetlen módon érkező migránsokra, a korábban a „nyitott kapuk” politikájuk miatt addig mintaállamoknak tekintett tagországokban komoly változások mentek végbe. A kormányzatokat hirtelen megterhelő integrációs, humanitárius és rendfenntartói feladatok nemcsak a bevándorlással kapcsolatos szabályok átgondolását, illetve szigorítását eredményezte, hanem számos tagállamban a politikai status quo részleges vagy teljes megbomlását is. E folyamat leképeződése Európá-szerre megfigyelhető volt, ám talán sehol sem olyan kézzelfogható módon, mint Svédországban.

1.2. Baloldali egyeduradalom

Amennyiben az Európai Unió társadalmi és politikai értelemben vett „nyitott” mentalitású országaira gondolunk, a számos nyugat-európai tagállam példája mellett szinte magától értetődő módon kitűnik Svédország is. Mindez nem véletlen, hiszen az északi országban az elmúlt 80 évben zajló belpolitikai folyamatok túlnyomó részét a baloldal hegemoniája, narratívaképzése, illetve célkitűzéseinek állandósított megvalósítása jellemezte.

Ha csak az elmúlt négy évtized politikai berendezkedéséből indulunk ki, dacára a jobbközép 2006-os, illetve 2010-es kormányalakításának, Svédországban mind a kilencvenes évek közepétől egészen a kétezres évek közepéig, mind pedig 2014-től egészen 2022-ig baloldali kormány volt hatalmon, melynek kormányfőit, ezáltal pedig a kormányzat szellemi irányvonalát is a legnagyobb párt, a Szociáldemokrata Párt szolgáltatta.¹ Ennek folyományaként a különböző bevándorlási folyamatoknak eleve kitett Svédország Európa egyik vezető humanitárius országaként pozicionálta magát.² Így a mindenkori kormányok számos olyan bevándorlással kapcsolatos vállalást is beépítettek programjaikba, melyek bizonyos esetekben még a legalapvetőbb menekültvédelmi normákon is túlmutattak, kifejezetten növelve ezáltal Svédország migrációs értelemben vett vonzerejét.

Azonban a befogadásra és segítségnyújtásra épülő nemzetközi imázs kialakítása mellett az északi ország nem felejtette el szem előtt tartani a saját gazdasági, illetve munkaerőpiaci érdekeit sem. Ugyanis a 2010 előtti svéd migrációs politika hangsúlyozottan az ország demográfiai, és az abból fakadó gazdasági céljaihoz próbálta igazítani a migrációval

¹ Statisticdatabasen: https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/en/ssd/START_ME_ME0104_ME0104C/ME0104T3/table/tableViewLayout1/?loadedQueryId=67784&timeType=from&timeValue=1973

² Swedish Institute [Sweden and migration | sweden.se](https://www.sweden.se/en/migration-and-asylum/sweden-and-migration)

kapcsolatos járulékos hasznosságot, jelesül a munkaerő-többletet.³ E hozzáállás egyfelől kitűnően illeszkedett a nyílt társadalom fémjelezte fősodratú európai politika trendhullámaihoz, másfelől, bár Svédország jóléti rendszere egész Európában az egyik legrobosztusabb szociális védőhálónak számított, az ország öregedő társadalma évről évre egyre nehezebben tudta kigazdálkodni annak fenntartását, így a felső korlátok nélküli bevándorláspolitikai eleinte racionális döntésnek tűnhetett.⁴

Mindezek eredményeképpen az elmúlt évtizedekben az ország alakulására meghatározó hatással bíró baloldali politikai hegemonia egy olyan migrációs rendszer kialakításán és működtetésén fáradozott, amely egyszerre próbálta kezelni, intézményesíteni és koordinálni mind a munkavállalói, mind pedig a menekültügyi bevándorlást. Hogy e vállalkozás közgazdasági értelemben már a '90-es években mekkora terhet rótt az országra, hűen érzékelteti két, az ezredfordulót megelőző néhány évben tett kormányzati átalakítás. Egyrészt a menekültügyi integráció koordinálását a belügyminisztérium hatásköréből kiszervezték, majd egy különálló politikai szakterületté nyilvánították, valamint, hogy az ebből fakadó bürokratikus nyomás alól tehermentesítsék a központi kormányzati struktúrát, életre hívták az Integrációs Hivatalt is.⁵

Azonban Svédország elköteleződését, amely egy sokszínű társadalom elérése és megtartása mellett szólt, nem pusztán az imént említett vállalkozások és kormányzati átalakítások szemléltették, hanem a kilencvenes években megtapasztalt első, nagyarányú migrációs hullámban tanúsított kollektív hozzáállás is. Ennek keretében az északi ország százezres nagyságban fogadott be kifejezetten nem munkavállalói alapon érkező bosnyák, illetve koszovói albán menekülteket, akik a délszláv háború megpróbáltatásai elől, az akkori Jugoszlávia területéről indultak útnak.⁶

Fontos leszögezni, hogy ez a migrációs hullám azonban már jelentősen eltért a korábbiakban megtapasztaltaktól. Egyrészt, az országot a XX. századi történelme során nem érte soha ekkora migrációs hullám,⁷ másrészt a Svédországba menekülők emberállománya a korábbiakhoz képest is jelentősen eltért. Az eddig alapvetően munkaerőpiaci fókusszal rendelkező, kulturálisan heterogén összetételű migránsokat felváltották a humanitárius alapon, immár életfelfogásban homogénebb csoportokat alkotó menekültek, akik számára a jóléti életforma elérése fontosabbá vált a beilleszkedés, illetve a nyugati sztereotípiákhoz való felzárkózás kérdésénél.⁸

³ Englund - https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/239-SW.pdf

⁴ Karolinska Institute - <https://ki.se/en/imm/research/units-at-imm/unit-of-epidemiology/the-ageing-population>

⁵ Petterson - Shakra - <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1454674/FULLTEXT01.pdf>

⁶ Petterson - Shakra - <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1454674/FULLTEXT01.pdf>

⁷ Swedish Institute - <https://sweden.se/culture/history/sweden-and-migration>

⁸ Horváth-Sántha - <https://migraciokutato.hu/2015/09/10/integracios-gyakorlatok-svedorszagban/>

Ez a hangsúlyeltolódás pedig vízváltásznak bizonyult, legalábbis, ami Svédország bevándorlással kapcsolatos nemzetközi imázsát, valamint a svéd politikai elit migrációval kapcsolatos felfogását illeti. Hiszen az ország akarva-akaratlanul Európa egyik legbefogadóbb országává pozicionálta magát azon magas elvándorlási rátával rendelkező országok között, amelyeket lakosaik elsősorban nem a fejlett munkaerőpiac nyújtotta perspektívák elérése érdekében, hanem a jobb élet, illetve a családegyesítés reményében hagynak el nagy számban.

Ennek fényében a '90-es évektől kezdve Svédországban drasztikusan megnövekedtek a jóléti kiadások, amelyek a széles körben tett integrációs kísérletek biztosítását, valamint a különböző, a tősgyökeres svéd állampolgárokhoz képest gyatrább egészségügyi és mentális állapotban lévő menekültek felzárkóztatását célozták meg.⁹ Emellett a tömeges migráció okozta további kihívások kezelésének könnyítése érdekében, a kétezres évek közepétől olyan jogi reformok kerültek bevezetésre, amelyek ún. migrációs bíróságok létrehozása révén lehetővé tették az illetékes kormányzati szervek által kezelt letelepedési és állampolgársági kérelmek felülvizsgálatát, illetve a kísérő nélküli kiskorúakkal kapcsolatos hatáskörök önkormányzatok irányába történő kiszervezését.¹⁰ Abból kiindulva, hogy 2005-ben csak családegyesítés jogcímén több mint 22 ezer, 2017-ben pedig már 48 ezer bevándorló jutott svéd letelepedési engedélyhez, ezen reformok szükségessége és évenkénti újragondolása vitán felül állt.¹¹

1.3. A migráció, mint trauma

A kormányzati intézkedések, amelyek az országba irányuló migrációs mintázat átalakulását igyekeztek lekövetni, eleinte csak mérsékelt sikerrel, idővel pedig egyre kevésbé váltották be a hozzájuk fűzött reményeket. Túl azon, hogy az ezzel kapcsolatos elégedetlenség már a 2010-es és 2014-es svéd parlamenti választások eredményei mentén is kitapinthatóvá vált (lásd 1.4.), a befogadáson alapuló rendszer valódi hiányosságait, és az abból fakadó tünetekkel (a munkanélküliség és bűnözés növekedése, a nyelvtudás hiánya, a párhuzamos társadalmak megjelenése, a lakhatási válság berobbanása) összefüggő társadalmi feszültségeket a 2015-ben Európát, és ezzel együtt Svédországot is elérő, történelmi léptékű migrációs válság hatásai fedték fel.

Mint ismert, 2015-ben lakosságarányosan Svédország fogadta be Európa-szerte a legtöbb menedékkérőt, számszerűen 162 877 főt,¹² amely az eleve nagy arányban lévő külföldön

⁹ Kirchner – Mittendorfer-Rutz - *European Journal of Public Health* - <https://academic.oup.com/eurpub/article/33/1/106/6808913>

¹⁰ Petterson – Shakra - <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1454674/FULLTEXT01.pdf>

¹¹ Skodo - <https://www.migrationpolicy.org/article/sweden-turns-welcoming-and-restrictive-its-immigration-policy>

¹² Skodo - <https://www.migrationpolicy.org/article/sweden-turns-welcoming-and-restrictive-its-immigration-policy>

születettek, tehát az országhoz kulturálisan lazábban kötődők száma mellett – jelenleg 20 százalék¹³ – még tovább torzította a svéd társadalom integrációval és identitással kapcsolatos percepcióit. Ráadásul a svéd kormány kapacitásait nemcsak a rövid időn belül, nagy számban érkező menekültek befogadása terhelte meg – példának okáért 2013 és 2017 között összesen 353 ezer menekültkérelemről kellett döntenie az erre szakosodott szervezeteknek¹⁴ –, hanem azoknak a családtagoknak a kérelemelbírálásai is, akik a korábbi években vagy évtizedekben letelepedett hozzátartozóihoz kívántak csatlakozni. Mindez elkerülhetetlenül a menekültügyi és a jóléti rendszer túlterheltségéhez vezetett.¹⁵

Ahhoz, hogy pontos, kézzelfogható képet kaphassunk a tömeges migráció svéd társadalomra gyakorolt hatásáról, kizárólag releváns statisztikák és elsősorban idősoros kimutatások formájában érdemes áttekinteni a tárgyalt problémakört.

Amikor 2016-ban, egy évvel azután, hogy a laza határvédelem és a nyílt társadalom fémjelezte európai bevándorláspolitikája végérvényes bukásától lett hangos az európai közbeszéd, az egyik legpatinásabb amerikai közvélemény-kutató cég, a Pew Research egy átfogó kutatás keretében számolt be arról, hogy tíz megkérdezett európai tagállamból nyolcban a lakosság legalább fele a migrációs hullám kapcsán elsősorban a nemzetbiztonsági kockázatok felerősödésétől tart.¹⁶ S bár a bevándorlaspárti politikai elit e statisztikákat kételkedéssel fogadta, amennyiben górcső alá vesszük a közbiztonság kérdésével kapcsolatos svédországi számadatokat, egy, a már említett európai trendhez kísértetiesen hasonló tendencia rajzolódik ki előttünk.

Ami a svéd lakosok terrorizmustól vagy terrortámadások bekövetkeztétől való félelmét illeti, a migrációs hullám becsapódásáig a megkérdezettek közel fele gondolta úgy, hogy e kérdés nagyon aggasztja. Azonban 2017-ben ez az arány jócskán megnőtt, a válaszadók többsége, 60 százaléka érezte úgy, hogy a svédországi terrorizmus kérdésköre rendkívül nyugtalanítja.¹⁷ E tendencia persze érthető volt, hiszen 2015-ben drasztikusan megnövekedett a terrorizmussal kapcsolatos incidensek száma Svédországban,¹⁸ majd 2017-ben az ország legsúlyosabb iszlamista támadásáról számoltak be a híradások, miután egy, az Iszlám Államnak hűséget esküdő migrációs háttérű férfi Stockholm egyik sétálóutcáján egy

¹³ Ohlsson - <https://novus.se/en/think-with-novus/blogg/the-swedish-people-greatly-overestimate-the-proportion-of-foreign-citizens-in-sweden/>

¹⁴ Rojas - <https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=8996428&fileId=8996429>

¹⁵ Tanner - <https://www.migrationpolicy.org/article/overwhelmed-refugee-flows-scandinavia-tempers-its-warm-welcome>

¹⁶ Pew Research - <https://www.pewresearch.org/global/2016/07/11/negative-views-of-minorities-refugees-common-in-eu/>

¹⁷ Statista - <https://www.statista.com/statistics/901019/share-of-people-concerned-about-terrorism-in-sweden/>

¹⁸ Statista - <https://www.statista.com/statistics/541448/incidences-of-terrorism-sweden/>

teherautóval a tömegbe hajtott, ahol több embert halálra gázolt és életveszélyesen megsebesített¹⁹.

Fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy a terrorizmus megjelenésén túl, a svéd közbiztonság és bűnelkövetői kultúra egészére is súlyos hatásokat gyakorolt a tömeges és ellenőrizetlen módon érkező bevándorlók hulláma. Miközben 2017 és 2022 között egyértelmű növekedés látható a löfegyverrel elkövetett bűncselekmények száma között,²⁰ addig a löfegyver általi emberölések száma szintén emelkedett: amíg 2012-ben mindössze 17 esetet tartottak számon a hatóságok, addig 2022-re ez a szám majdnem megnégyszereződött, összesen 63 regisztrált esettel.²¹

Bár a politikai korrektség béklyója viszonylag sokáig visszafogta a svéd bűnözéssel és migrációval kapcsolatos statisztikák részletes ismertetését, a romló tendenciák kirajzolódása számos vizsgált kérdésben megkérdőjelezhetetlen volt. A párhuzamos társadalmak kialakulásából fakadó, elsősorban kábítószer-kereskedelemre és egyéb bűnözésre szakosodott csoportok megjelenésének tényét nemcsak a kábítószerrel összefüggésben elkövetett bűnelkövetésekről szóló statisztikák romlása támasztotta alá, hanem a szexuális bűncselekményekkel kapcsolatos bejelentések megnövekedése is. Miközben 2012-ben mintegy 94 ezer drogüggyellett kapcsolatos bűnelkövetést rögzítettek a hatóságok Svédországban, 2020-ra ez a szám 30 ezerrel többet mutatott, összesen 124 ezret.²² Ezzel párhuzamosan amíg 2012-ben a 16 ezret alulról karcolta a bejelentett szexuális incidensek száma országszerte, addig 2021-re ez a szám meghaladta a 26 ezret.²³

Annak érdekében, hogy mélységében megérthessük a svéd társadalom migrációval kapcsolatos attitűdjének változását, illetve a politikai berendezkedés átalakulásának a folyamatát, elkerülhetetlen, hogy szó essen a mindenkor svéd kormányzat felelősségéről, amely sem a 2013-tól lépcsőzetesen, majd 2015-től robbanásszerűen érkező migránsáradat kezdetén, sem pedig az azt követő években nem volt hajlandó érdemben feladni a nyílt társadalomról alkotott vízióit.

E hibás, és a svéd társadalmi szövetet romboló felfogás eklatáns példjaként említendő az a számadatok, amelyek idősoros kimutatásban a svéd állam által folyósított szociális juttatások összegét jelenítik meg a tősgyökeresek által vezetett háztartások és a külföldön születettek által vezetett háztartások bontásában. Ezek alapján szembeűnő, hogy miközben 2013-ban már mintegy 1,7 millió svéd koronával több szociális alapú juttatást élveztek a külföldön

¹⁹ BBC - <https://www.bbc.com/news/world-europe-39564825>

²⁰ Statista - <https://www.statista.com/statistics/1178223/number-of-shootings-in-sweden/>

²¹ Statista - <https://www.statista.com/statistics/1315108/number-fatal-shootings-sweden/>

²² Statista - <https://www.statista.com/statistics/534299/sweden-drug-related-crimes-2005-2015/>

²³ Statista - <https://www.statista.com/statistics/1177271/number-of-reported-cases-of-sexual-offence-in-sweden-by-type/>

születettek által vezetett háztartások, addig ez a különbség 2018-ban kis híján megduplázódott. Ráadásul az ugyanezen vizsgált időszakban látott adatok arra is rávilágítanak, hogy miközben a tősgyökeres háztartások egyre kevesebb szociális juttatást kaptak, addig a külföldön születettek által vezetett háztartások ezzel ellentétes módon, egyre több juttatásban részesültek.²⁴

Ha ezeket az állam által folyósított juttatásokról szóló adatokat összevetjük az akkori foglalkoztatottsági mutatókkal, amelyek szerint példának okáért 2017-ben négyszer annyi munkanélküli volt a külföldön születettek körében (14,7 százalékos munkanélküliségi ráta), mint a Svédországban születettek körében (3,7 százalékos munkanélküliségi ráta),²⁵ talán még közelebb kerülünk ahhoz, hogy megérthessük, hogyan tolódott idővel jobbra a svéd társadalom, illetve ezáltal miként inogott meg az országban évtizedeken át domináns pozíciót elfoglaló bevándorlaspárti és baloldali politikai status quo.

1.4. Egyensúlyvesztés

Amikor a svéd politikai erőter átalakulását a migráció által gyakorolt hatások fénytörésén keresztül vizsgáljuk, három alapvető szempontot célszerű figyelembe venni. Egyrészt, hogy a vizsgált időszakban a legaktuálisabb elitellenes formáció ki tudott-e törni a fősodratú pártok és médiaelit által alkalmazott kommunikációs karanténból, azaz képes volt-e politikai tőkét kovácsolni a nyilvánvaló erőforráshiánya ellenére? Másrészt, ezzel párhuzamosan, kimutatható-e számottevő szavazatveszteség az establishmentet alkotó legnagyobb pártok táborában, amely önmagában hozzájárulhat a status quo megingásához? Harmadrészt, állnak-e rendelkezésre olyan közvélemény-kutatási adatok, amelyek a politikai erőter átalakulását a társadalom migrációval kapcsolatos attitűdváltozásán keresztül is alátámaszthatják?

Amennyiben górcső alá vesszük Svédország 2010 és 2018 közti időszakát, melynek keretében három parlamenti választást tartottak meg, ezen támpontok segítségével világos képet kapunk a bekövetkezett változások mértékét illetően.

A korábbi fejezetben (1.3) ismertetett, a svéd társadalmat, közbiztonságot és munkaerőpiacot sújtó statisztikák tudatában talán nem hat túl nagy meglepetésként az az első megállapítás, hogy a fősodratú pártok és a médiaelit által alkalmazott kommunikációs karantén már a migrációs válság tetőzését megelőzően hatástalannak minősült a „szélsőségesek”, azaz a Svéd Demokraták (SD) előrenyomulásával szemben, amely programjában célzottan és

²⁴ Statista - <https://www.statista.com/statistics/530884/sweden-expenditure-on-social-welfare-by-household-origin/>

²⁵ Statistics Sweden - <https://www.scb.se/en/finding-statistics/statistics-by-subject-area/labour-market/labour-force-supply/labour-force-surveys-lfs/pong/statistical-news/labour-force-surveys-lfs-4th-quarter-2017/?menu=open>

radikális módon tűzte zászlójára az országban évtizedek óta tabunak számító bevándorlással kapcsolatos problémák feltárását és megszüntetését.²⁶

Ugyanis már a 2010-es parlamenti választásokon olyasmi következett be, amelyre nemcsak Svédországban, hanem egész Európában csak kevesen számítottak: a történelem során a Svéd Demokraták először lépték át a maguk 5,7 százalékával a parlamenti küszöböt.²⁷ Ennek folyományaként a szervezet 20 képviselői mandátumot zsebelt be, amellyel az erőviszonyokat tekintve a nyolc pártot tömörítő Riksdag-ban a Kereszténydemokrata Párt és a Baloldali Párt elé helyezte magát.

Hogy a 2010-es parlamenti választások eredményei mennyire nem pusztán a svéd választók pillanatnyi proteszt magatartásáról szóltak, hanem a svédországi migrációs folyamatok egyre szélesebb körű elutasításáról, hűen érzékelteti a négy, illetve nyolc évvel későbbi választásokon, az SD-re még nagyobb arányban leadott szavazatok száma.

Miközben egy évvel az ominózus tömeges európai migrációs hullám kicsúcsosodása előtt hiába aratott szűk győzelmet a sokszínű társadalom eszméje mellett elköteleződést mutató Szociáldemokrata Párt,²⁸ a hangvételében, illetve pártprogramjában is egyre inkább a jobbközép szavazókat megcélzó SD – az elért 12,9 százalékos eredményével – egyetlen ciklus alatt megduplázta a szavazóinak számát.²⁹ A Jimmie Akesson által vezetett párt így mindössze egyetlen ciklus leforgása alatt a svéd parlament harmadik legerősebb pártjává vált, olyan formációkat megelőzve, mint a Zöldek, a Centrum Párt és a Liberálisok. Az SD akkori teljesítménye kapcsán hiába születtek olyan elemzések, amelyek a párt politikai teljesítményének korlátait vizsgálták, a 2018-as választásokon bekövetkező további erősödés (17,5 százalék³⁰) szinte borítékolható volt. Ennek tükrében végérvényesen hatástalannak bizonyult az a fősodor által éveken át tartó kommunikációs karantén, amelynek célja az SD előretörésének megakadályozása lett volna.

Ahhoz, hogy a társadalomban bekövetkező elmozdulás kapcsán helytálló politikai következtetést vonhassunk le, a Svéd Demokraták feltörekvésének megállapítása mellett további fontos kérdés, hogy a legnagyobb, politikai blokkokat vezető hagyományos pártoknál valóban bekövetkezett-e ezzel párhuzamosan érdemi szavazatvesztés? Mint az a választási adatokból kiderül, a legnagyobb kormányzati múlttal rendelkező és a mindenkor baloldali blokkot vezető Szociáldemokrata Párt 2014 és 2018 között több, mint 100 ezer szavazót, míg a mindenkor jobbközép blokkot vezető Mérsékelt Párt ugyanezen időszakban kis híján 170

²⁶ Nilsson - <https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=9160830&fileId=9160835>

²⁷ BBC - <https://www.bbc.com/news/world-europe-11367622>

²⁸ Euractiv - <https://www.euractiv.com/section/politics/news/lofven-confirmed-as-sweden-s-next-prime-minister/>

²⁹ IFES - <https://www.electionguide.org/elections/id/2406/>

³⁰ IFES - <https://www.electionguide.org/elections/id/3066/>

ezer támogatót veszített el.³¹ Összehasonlításképpen – ugyanezen ciklus alatt – az SD tábor a több mint 330 ezer támogatóval lett gazdagabb,³² a bővülő szavazóbázissal rendelkező pártok közül messze a legnagyobb növekedést felmutatva.

Végezetül, hogy jobban megértsük, milyen szerepet játszott a svéd társadalom migrációval kapcsolatos attitűdváltozása a politikai átrendeződésben, két közvélemény-kutatás adatait is érdemes felidézni. Példának okáért az Eurobarométer közvélemény-kutatása szerint 2009-ben még a svédek mindössze 9 százaléka vélte úgy, hogy a migráció a legfontosabb kihívás, amellyel Svédország szembesül, ám 2015-re ez az arány 53 százalékra emelkedett. Majd az Ipsos MORI által 2013-ban végzett felmérés ezt a negatív trendet csak megerősíteni tudta, ugyanis már az akkor megkérdezettek 33 százaléka érezte úgy, hogy Svédországban túl sok a bevándorló, ám ez a szám négy évvel később, 2017-re már 50 százalékra nőtt.³³

A fejezetben tárgyalt számadatok tükrében kijelenthető tehát, hogy a svéd politikai elit „nyitott kapuk” fémjelezte bevándorláspolitikája néhány ciklus leforgása alatt olyan mértékű károkat okozott a magas társadalmi beágyazottsággal bíró két legnagyobb pártnak, hogy annak következményei visszafordíthatatlan módon a svéd választók szintjére is leszivárgott. Mindez pedig egy gyökeresen új politikai erőter eljövételét vetítette elő.

1.5. Jobbratolódás

Kevesebb, mint hat hónappal azelőtt, hogy Svédország hivatalosan is átvette volna az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét, 2022 őszén sorsdöntő választásokat tartottak az országban, amelynek végeredménye egyértelműen ennek az ominózus, új politikai erőternek az eljövételét jelezte. Az elmúlt években látott tendenciával, valamint a várakozásokkal összhangban, a társadalomban évek óta felhalmozódott bevándorlással kapcsolatos elégedetlenségnek köszönhetően újfent történelmet írtak a Svéd Demokraták. A párt a szeptemberi választásokon elért közel 21 százalékos eredménye értelmében nemcsak, hogy további 200 ezer választóval tudta bővíteni a táborát, hanem ezáltal az ország második legnagyobb politikai erőjévé tudott válni.³⁴

S bár a pártversenyben számszerűen hiába gyűjtötte be a Szociáldemokrata Párt a legtöbb szavazatot, a koalíciós kényszer alapú svéd belpolitika sajátosságaiból fakadóan az elsorvadás jeleit mutató hagyományos szövetségeseivel (Zöldek, Baloldali Párt, Centrum Párt) képtelen volt a kormányalakításhoz elegendő mandátumot összegyűjteni.³⁵ Így történhetett

³¹ IFES - <https://www.electionguide.org/elections/id/3066/>

³² IFES - <https://www.electionguide.org/elections/id/3066/>

³³ Holloway, Faures, Leach - https://media.odi.org/documents/ODI-Public_narratives_Sweden_country_study_revMay23.pdf

³⁴ IFES - <https://www.electionguide.org/elections/id/3813/>

³⁵ IFES - <https://www.electionguide.org/elections/id/3813/>

meg, hogy Svédországban 2022-től egy teljesen új politikai időszakítás vette kezdetét, melynek keretében a jobboldali blokkot (Mérsékelt Párt, Kereszténydemokraták, Liberálisok) tömörítő pártok a fenntartásaik ellenére idővel belátták, hogy a kormányzáshoz vezető út csak és kizárólag az immár megkerülhetetlen, és a jobboldalon legnagyobb pártnak számító SD-n keresztül vezet.

Hogy e pártok részéről ez a belátás nem kizárólag hatalomtechnikai szempontból következhetett be, hűen érzékeltetik például azok, a 2022-es választást megelőzően látott informális politikai közeledések is, amelyek a Mérsékelt Párt elnöke és egyben a választások utáni miniszterelnök-várományos, Ulf Kristersson és a Svéd Demokratákat vezető Jimmie Akesson között többször is előfordultak.³⁶ Ám függetlenül a jobboldali blokk motivációjától, fontos megjegyezni, hogy azáltal, hogy az SD négy választási ciklus leforgása alatt egy kezdetben éppen a parlamenti küszöböt megugró, kommunikációs és politikai karanténban lévő pártból végül Svédország második legerősebb szervezetévé nőtte ki magát, olyan mértékű politikai gravitációra tett szert, amellyel szemben még a legkitartóbban ágáló Liberálisok sem tudtak érdemben mit tenni.

A *cordon sanitaire* végleges leomlásából pedig egyenes ágon következett be mindaz, amitől a kollektív svéd baloldal mindig is tartott. Nevezetesen attól, hogy a jobboldali blokk a Svéd Demokraták bevonásával egy olyan hibrid (*confidence and supply* alapú) együttműködést hív életre, amely a parlamenti többségénél fogva nemcsak egy négyéves ciklus erejéig lesz képes radikális politikai változásoknak megágyazni, hanem a politikai legitimitást jelentő együttműködésnek köszönhetően teljesen átrajzolja, jóformán kiszélesíti a baloldal eddig csak gyengélkedő politikai ellenfeleinek a küzdőterét.

Ennek a paradigmaváltásnak a kezdetét a választások után egy hónappal a jobboldali blokk és az SD által aláírt, úgynevezett Tidö-megállapodás³⁷ jelentette, amely bár kiemelt hangsúlyt helyezett a svédországi migráció okozta átfogó problémák azonnali orvoslására, az aláíró pártok között számos más szakterületen irányzott elő közös munkát.

Hiba lenne azonban a megállapodás elfogadásának újszerűségét kizárólag a politikai erőter átalakulásán, azaz a *cordon sanitaire* leomlásának perspektíváján keresztül értelmezni. Ugyanis a dokumentum arra tett kísérletet, hogy gyökeresen átformálja a svéd bevándorlási rendszert, mely által a svéd identitás és kultúra hosszú távú átalakulására kerülhet sor.

E célkitűzés gerincét négy átfogó javaslat alkotta, ezek pedig teljes mértékben szembe mentek az elmúlt évtizedek alatt látott baloldali migrációs politikának. Első lépésként előirányzásra került a menekültstátusz felülvizsgálata, így a dokumentum a válság sújtotta övezetekből

³⁶ Financial Times - <https://www.ft.com/content/1e692a28-1764-11ea-9ee4-1f260415385>

³⁷ Tidöavtalet - [Tidoavtalet-Overenskommelse-for-Sverige.pdf](#)

menekülők számára csupán ideiglenes védelem kirendelését javasolta, ráadásul a kérelmet beadók területi alapon (közvetlen szomszédos vagy közvetett országból érkezők szerinti felosztásban) differenciálódnak, mindemellett korlátozta az eljárásban foglalt segítségnyújtás mértékét is, amely nem haladhatja meg a nemzetközi egyezményekben vagy az uniós jogszabályokban rögzítettek mértékét. A második lépés keretében megállapításra került, hogy a bevándorláspolitikai alakítása felelősséggel jár, az eljárásoknak ezt tükrözniük kell. Ezt követően rögzítésre került, hogy a hosszú távú integráció kulcsa a követelményalapú szempontrendszer bevezetése és használata, az alanyoknak ennek teljesítésére kell törekedniük. Végezetül alaptételként olvasható az a célkitűzés is, miszerint a párhuzamos társadalmak okozta kihívások azonnali kezelést igényelnek.³⁸

Miképpen az várható volt, a politikai turbulenciát okozó Tidö-megállapodás számos kritikát váltott ki nemcsak belföldön és leginkább a svéd civilszervezetek körében,³⁹ hanem a tömeges bevándorlásra, mint lehetőségre tekintő európai establishment köreiben is.⁴⁰ Azonban fontos kiemelni, hogy a baloldal általános kritikáival szemben, a tíz évvel ezelőtti migránsáradat következményeiből fakadó szigorítás tendenciája nem kizárólag Svédországban következett be.

Példának okáért a skandináv térségen belül Dániában egy, a svédországi folyamatokhoz nemcsak, hogy hasonló, hanem számos tekintetben még drasztikusabb folyamat zajlott le. Mint ismert, a 2015-2016-os európai migrációs válságra adott válaszként Dániában szintén tovább korlátozták a menekültstátuszra való jogosultságot, valamint olyan szigorításokat vezettek be, amelyek a bevándorlók esetében már kimondottan nem az integrációt, hanem a kibocsátóországba történő minél gyorsabb visszatérést segítették elő.⁴¹

1.6. Összefoglalás

Jelen összegzés arra tett kísérletet, hogy tapinthatóvá tegye azokat a politikai és társadalmi változásokat előidéző mérföldköveket, amelyek kicsivel több, mint egy évtized alatt nemcsak gyökeres és visszafordíthatatlan módon átalakították Svédország migrációval kapcsolatos hozzáállását, hanem átformálták a svéd belpolitika hosszú évtizedeken át tartó egyensúlyrendszerét is. Amennyiben e mérföldkövekből fakadó változást pusztán az új jobboldali kormány regnálása alatt regisztrált menedékkérők száma alapján ítélnénk meg – melyek alapján az elmúlt három év összesített adatai is csak a töredékét mutatják az elmúlt

³⁸ Tidöavtalet - [Tidoavtalet - Tidöavtalet-Overenskommelse-for-Sverige.pdf](https://www.tidoavtalet.se/Overenskommelse-for-Sverige.pdf)

³⁹ Picum - <https://picum.org/blog/utterly-inhumane-civil-society-reacts-to-swedish-plan-to-oblige-teachers-doctors-to-denounce-undocumented-people/>

⁴⁰ Euractive - https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/swedish-liberals-leader-bitter-over-renew-europe-cold-shoulder/

⁴¹ Századvég - <https://szazadvég.hu/cikkek/a-dan-varospolitika-es-a-migracio/>

évtized első felében látott évenkénti adatoknak⁴² –, minden jel arra engedne következtetni, hogy az imént részletesen tárgyalt politikai és társadalmi változások hosszú távon is tartós elemei maradnak a svéd közéletnek.

⁴² Statista - <https://www.statista.com/statistics/550125/number-of-refugees-accepted-in-sweden/>

1.7. Irodalomjegyzék

- BBC: Stockholm suspect 'admits truck attack'
(<https://www.bbc.com/news/world-europe-39564825>)
- BBC: Swedish far-right wins first seats in parliament
(<https://www.bbc.com/news/world-europe-11367622>)
- Englund: MIGRANTS, MINORITIES AND EMPLOYMENT IN SWEDEN
(https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/239-SW.pdf)
- Euractive: Löfven confirmed as Sweden's next prime minister
(<https://www.euractiv.com/section/politics/news/lofven-confirmed-as-sweden-s-next-prime-minister/>)
- Euractive: Swedish Liberals leader bitter over Renew Europe cold shoulder
(https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/swedish-liberals-leader-bitter-over-renew-europe-cold-shoulder/)
- Financial Times: Mainstream Swedish party open to working with once-spurned nationalists
(<https://www.ft.com/content/1e692a28-1764-11ea-9ee4-1f260415385>)
- Holloway, Faures, Leach: Public narratives and attitudes towards refugees and other migrants
(https://media.odi.org/documents/ODI-Public_narratives_Sweden_country_study_revMay23.pdf)
- Horváth-Sántha: Gyorselemzés 2015/4: Integrációs gyakorlatok Svédországban
(<https://migraciokutato.hu/2015/09/10/integracios-gyakorlatok-svedorszagban/>)
- IFES: Swedish Parliament 2014 General
(<https://www.electionguide.org/elections/id/2406/>)
- IFES: Swedish Parliament 2018 General
(<https://www.electionguide.org/elections/id/3066/>)
- IFES: Swedish Parliament 2022 General
(<https://www.electionguide.org/elections/id/3813/>)
- Karolinska Institute: The ageing population
(<https://ki.se/en/imm/research/units-at-imm/unit-of-epidemiology/the-ageing-population>)
- Kirchner – Mittendorfer-Rutz: European Journal of Public Health
(<https://academic.oup.com/eurpub/article/33/1/106/6808913>)
- Nilsson - Media Presentation of the Sweden Democrats
(<https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=9160830&fileId=9160835>)
- Ohlsson: The Swedish people greatly overestimate the proportion of foreign citizens in Sweden
(<https://novus.se/en/think-with-novus/blogg/the-swedish-people-greatly-overestimate-the-proportion-of-foreign-citizens-in-sweden/>)
- Petterson – Shakra: Sweden Country Report
(<https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1454674/FULLTEXT01.pdf>)
- Pew Research: Europeans Fear Wave of Refugees Will Mean More Terrorism, Fewer Jobs
(<https://www.pewresearch.org/global/2016/07/11/negative-views-of-minorities-refugees-common-in-eu/>)

- Picum: “Utterly inhumane” – civil society reacts to Swedish plan to oblige teachers, doctors to denounce undocumented people
(<https://picum.org/blog/utterly-inhumane-civil-society-reacts-to-swedish-plan-to-oblige-teachers-doctors-to-denounce-undocumented-people/>)
- Rojas: Has the recent refugee immigration altered crimes in Sweden?
(<https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=8996428&fileId=8996429>)
- Skodo: Sweden: By Turns Welcoming and Restrictive in its Immigration Policy
(<https://www.migrationpolicy.org/article/sweden-turns-welcoming-and-restrictive-its-immigration-policy>)
- Statista: Annual number of successful grants of asylum for refugees in Sweden from 2012 to 2024
(<https://www.statista.com/statistics/550125/number-of-refugees-accepted-in-sweden/>)
- Statista: Expenditure on social welfare in Sweden from 2013 to 2022, by household origin
(<https://www.statista.com/statistics/530884/sweden-expenditure-on-social-welfare-by-household-origin/>)
- Statista: Number of drug-related crimes in Sweden from 2012 to 2022
(<https://www.statista.com/statistics/534299/sweden-drug-related-crimes-2005-2015/>)
- Statista: Number of homicides through shooting in Sweden from 2012 to 2023
(<https://www.statista.com/statistics/1315108/number-fatal-shootings-sweden/>)
- Statista: Number of reported cases of sexual offenses in Sweden from 2013 to 2023, by type
(<https://www.statista.com/statistics/1177271/number-of-reported-cases-of-sexual-offence-in-sweden-by-type/>)
- Statista: Number of shootings in Sweden from 2017 to 2023
(<https://www.statista.com/statistics/1178223/number-of-shootings-in-sweden/>)
- Statista: Number of terrorist attacks in Sweden from 1971 to 2022
(<https://www.statista.com/statistics/541448/incidences-of-terrorism-sweden/>)
- Statista: Share of people that are very concerned about terrorism in Sweden from 2012 to 2022
(<https://www.statista.com/statistics/901019/share-of-people-concerned-about-terrorism-in-sweden/>)
- Statisticdatabasen: Year of election 1973 – 2022
(https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/en/ssd/START_ME_ME0104_ME0104C/ME0104T3/table/tableViewLayout1/?loadedQueryId=67784&timeType=from&timeValue=1973)
- Statistics Sweden: Employment continues to rise
(<https://www.scb.se/en/finding-statistics/statistics-by-subject-area/labour-market/labour-force-supply/labour-force-surveys-lfs/pong/statistical-news/labour-force-surveys-lfs-4th-quarter-2017/?menu=open>)
- Swedish Institute: Sweden has a long history of migration.
(<https://sweden.se/culture/history/sweden-and-migration>)
- Századvég: A dán várospolitikai és a migráció
(<https://szazadveg.hu/cikkek/a-dan-varospolitika-es-a-migracio/>)

- Tanner: Overwhelmed by Refugee Flows, Scandinavia Tempers its Warm Welcome
(<https://www.migrationpolicy.org/article/overwhelmed-refugee-flows-scandinavia-tempers-its-warm-welcome>)
- Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige
([Tidoavtalet-Overenskommelse-for-Sverige.pdf](#))

SZÁZADVÉG

„Változó
világunkban
csak minőségi
adatokra
támaszkodva
tudunk jó
döntést hozni.”

A Századvég küldetése, hogy segítsen a tisztánlátásban, hogy minél jobb döntések születhessenek. A jó döntésekhez pedig két dolog kell: világos célok és lényegi információk.

Kollégáink azon dolgoznak, hogy megértsék a hazai és nemzetközi gazdasági, társadalmi folyamatokat, és ezáltal hasznos és érthető tudást szolgáltatassanak a döntéshozóknak; legyenek azok vállalati, kormányzati vezetők, vagy akár magánemberek.

